

Jaarverslag 2021

Vrijwilligers maken

Taal aan Zee

Hoogtepunten 2021

1139

cursisten en deelnemers (inclusief projecten) werden bereikt en oefenden wekelijks Nederlands.

Taal aan Zee **verhuisde** van de **Binckhorst** naar de **kop van Laak** (AOC Laakhaghe).

Onze focus lag op **verbinding** (met vrijwilligers en cursisten), **online taalcontact**, **nieuw online lesmateriaal** (over de lente en de Tweede Kamerverkiezingen) en **online lesgeven**.

2021
Nationaal Jaar
Vrijwillige
Inzet

Een initiatief van de leden van Vereniging NOV en partners. Taal aan Zee gaf in dit speciale jaar extra aandacht aan haar vrijwilligers.

Van de cursisten is:
55% jonger dan 40 jaar
17% jonger dan 28 jaar
60% vrouw
40% man

Een mooie, nieuwe **promotiefilm** met en over de **vrijwilligers** en **cursisten** van Taal aan Zee.

Ruim **350**
vrijwilligers
verzorgden in 2021
de educatieve
activiteiten.

Top 3
landen van herkomst:
1. Syrië (21%)
2. Turkije (20%)
3. Iran (12%)

Focus op
sociale veiligheid
en diversiteit:
samen zorgen voor een
veilige (leer)omgeving
voor onze deelnemers,
cursisten en elkaar.

Zo waren er online bijeenkomsten over sociale veiligheid en zijn omgangsregels opgesteld. En zijn actiepunten opgesteld voor meer diversiteit bij de werving van nieuwe vrijwilligers. Ook wordt in het nieuwe jaar een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) gevraagd aan onze vrijwilligers.

Taal aan Zee heeft het **'Goed Geregeld'** voor haar vrijwilligers...

...en behaalde dit keurmerk dat werd uitgereikt tijdens de jaarlijkse (online) meedenkbijeenkomst.

Er kwamen **veranderingen in het lesaanbod** m.b.t. Engels, ICT en Alfabetisering en **interne werkprocessen** werden **onder de loep** genomen.

Nieuwe bestuursleden, waaronder een **nieuwe voorzitter**.

In dit jaarverslag

- 5 Voorwoord
- 7 **Onze organisatie**
  - 7 Van oud naar nieuw bestuur
  - 11 De visie en missie van Taal aan Zee
  - 11 De kracht van Taal aan Zee
  - 13 Doelgroepen en aanbod
  - 13 Positionering en randvoorwaarden
  - 17 Blik op de toekomst
  - 21 Vrijwilligers maken Taal aan Zee
- 23 **Ons educatieve aanbod**
  - 23 Resultaten
  - 25 Aanbod lessen voor vluchtelingen en asielzoekers
  - 31 Aanbod Taal-aan-Zee-maatjes en Taal & Toekomst
  - 33 Aanbod voor kwetsbare anderstaligen in de wijk
  - 39 Taal in de bibliotheek
  - 41 Projecten Uitbreiding Spreekvaardigheidsgroepen - Oranje Fonds en Voel je goed!
  - 43 Taalketenaanpak en taalnota
- 45 **Onze vrijwilligers**
  - 45 Ondersteuning en begeleiding vrijwilligers
  - 46 Speciale aandacht voor sociale veiligheid en diversiteit
- 52 **Financiën**
  - 52 Financieel jaarverslag
  - 54 Subsidies, fondsen en overige inkomsten
- 56 Colofon

Marit Maij heeft per 1 januari 2022 het voorzittersstokje van het bestuur van Taal aan Zee overgenomen van Rob Wiegman.

Voorwoord

De titel van ons jaarverslag laat duidelijk zien hoe Taal aan Zee haar werk kan doen: Vrijwilligers maken Taal aan Zee. Honderden vrijwilligers staan ieder jaar weer klaar om als taalcoach, docent of taalmaatje aan de slag te gaan om mensen op weg te helpen in onze Haagse samenleving. Ook het afgelopen jaar hebben vrijwilligers zich weer onvermoeibaar ingezet. Inmiddels zijn de coronamaatregelen volledig afgeschaald, maar in 2021 hebben we ook nog veel op afstand en digitaal gewerkt om onze cursisten te bereiken. En dat is prima gelukt dankzij de flexibele en operationele inzet van onze vrijwilligers en mogelijk gemaakt door het innovatieve en energieke team van beroepskrachten van Taal aan Zee.

2021 stond ook in het teken van de verhuizing. Na een kleine omzwerving hebben we een vaste plek gevonden aan de Calandstraat in het hart van Den Haag. Een goed bereikbare plek waar vrijwilligers, cursisten en het team een basis voor de komende jaren hebben gevonden. We hebben weer klaslokalen waar les kan worden gegeven, een plek voor al ons lesmateriaal, kantoren voor het team en een fijne ontvangstruimte waar boeiende ontmoetingen plaats kunnen hebben.

Eind 2021 namen we afscheid van de voorzitter van ons bestuur, Rob Wiegman. Hij heeft Taal aan Zee mee helpen loodsen door de fusie van 2014 en ook de afgelopen jaren geleid in de uitdagende periode van de coronapandemie en de onzekerheid rondom de verhuizing. Rob zal verbonden blijven aan onze mooie organisatie als ambassadeur. Met veel enthousiasme en dankbaarheid heb ik het stokje van hem overgenomen en trots stap ik nu in de rol van voorzitter van Taal aan Zee. Een aantal jaar eerder was ik als taalcoach en taalmaatje al betrokken bij Taal aan Zee.

Het werk van Taal aan Zee blijft ook in 2022 onverminderd belangrijk. Bijna een kwart van de Haagse inwoners is laaggeletterd en heeft moeite met de Nederlandse taal. Nieuwkomers, zoals Oekraïners, melden zich. De Nederlandse taal is voor ons allemaal zo belangrijk om deel te kunnen nemen aan onze Haagse samenleving.

In dit jaarverslag leest u verder wat wij in 2021 allemaal hebben gedaan, samen met onze partners in de taalketen en samen met velen van u.

Marit Maij, voorzitter Taal aan Zee

Oud bestuur op oude locatie Wegastraat 44, zomer 2021. Vertrekkend bestuurslid Ed de Bruyn Kops (tweede van rechts op de foto): "Taal aan Zee is een warme organisatie, meedenkend en betrokken."

Nieuw bestuur en medewerkers tijdens online beleidsdag 2022.

Onze organisatie

Ruim 350 vrijwilligers verzorgden in 2021 de educatieve activiteiten van Taal aan Zee en werden daarbij ondersteund door een team van betaalde medewerkers: Amina, Annabelle, Annemarie, Eline, Eva, Fatma, Fanny, Gül, Inge, Ingrid, Jenny en Peter (tot 1 januari 2022 ter vervanging van Eric).

We namen na ruim vier jaar afscheid van Peter van Gils, onze rots in de branding, die de afgelopen jaren telkens weer bereid is gevonden zich als vervanger, of voor een project in te zetten als coördinator Centraal. Myrthe Boerendonk is hem inmiddels opgevolgd. Susi Mosis was als coördinator voor de taalmaatjes en Taal & Toekomst de tijdelijke vervanger van Annemarie Koenhen tijdens haar zwangerschapsverlof.

Van oud naar nieuw bestuur

Het bestuur bestond tot juli 2021 uit: Rob Wiegman (voorzitter), André van Ommeren (vicevoorzitter), Pascal van der Bend-Scholte (penningmeester), Saskia de Koning (secretaris), Ed de Bruyn Kops, Carlien Scheele en Yeliz Yilmaz (leden). Respectievelijk halverwege en aan het eind van het jaar hebben Ed de Bruyn Kops, Yeliz Yilmaz, Rob Wiegman en André van Ommeren het bestuur verlaten.

Saskia de Koning is in februari gestart als secretaris. Zij volgde daarmee Joëlla van Rijn op, die vanwege werk naar het buitenland is vertrokken. Op dinsdag 6 juli 2021 namen we op de Wegastraat afscheid van Ed de Bruyn Kops als bestuurslid. Hij heeft zich bijna 7 jaar met veel deskundigheid en enthousiasme voor het bestuur van Taal aan Zee ingezet en was voor de fusie ook al actief in het bestuur van Wereldvenster. Voorzitter Rob Wiegman omschreef Ed als loyale teamspeler met veel kennis van juridische zaken, de gemeente Den Haag en subsidieregelingen. En een moderne meedenker die altijd vooruit kijkt. Zijn juridische taken zijn in het bestuur overgenomen door Dirk Boselie, die per half maart als algemeen bestuurslid is gestart.

Yeliz Yilmaz heeft vanwege haar drukke werkzaamheden in het bankwezen moeten besluiten om te stoppen als (algemeen) bestuurslid van Taal aan Zee. Wij willen Yeliz via deze weg nogmaals bedanken voor haar inzet bij het bestuur. Ze heeft achter de schermen veel meegedacht en daar zijn we haar dankbaar voor.

Verhuizing van de Binckhorst naar de Kop van Laak, begin september 2021.

Intussen draaide Mahender Autar al een aantal vergaderingen mee en werd in september als bestuurslid en vicevoorzitter benoemd.

Aan het eind van het jaar moesten we helaas ook afscheid nemen van voorzitter Rob Wiegman en algemeen bestuurslid/vicevoorzitter André van Ommeren. Hun termijn van acht jaar zat erop. André was in 2013 als bestuurslid van stichting Ontmoeting met Buitenlandse Vrouwen (OBV) betrokken bij de fusie met stichting Wereldvenster die aan het ontstaan van Taal aan Zee voorafging en heeft zich de afgelopen acht jaar met hart en ziel ingezet voor de nieuwe organisatie. Rob werd destijds door de fusiepartijen gevraagd voor de uitdagende taak om het bestuur, bestaande uit bestuursleden van beide organisaties, als onafhankelijk voorzitter tot een eenheid te smeden. Dat heeft hij met verve gedaan en heeft daarmee een grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de organisatie vanaf de start na de fusie tot de mooie organisatie die Taal aan Zee nu is. Wij danken hem dan ook zeer voor zijn deskundige en gedreven inzet de afgelopen acht jaar. We laten beiden met pijn in het hart gaan.

Gelukkig hebben we een zeer waardige opvolger voor Rob gevonden, Marit Maij, die per 1 januari 2022 is aangetreden als nieuwe voorzitter. Zij was eerder al vijf jaar vrijwilliger bij Taal aan Zee. Zij gaf bij vrouwen thuis les en heeft als taalmaatje statushouders bekend gemaakt met de stad Den Haag. Als laatste kwam Haydar Al Sawad ons bestuur versterken.

Overigens blijven zowel André, Rob als Ed als ambassadeur verbonden aan Taal aan Zee. We kunnen ons geen betere ambassadeurs voorstellen! Onze ambassadeurs zijn vrijwilligers die allemaal op hun eigen manier Taal aan Zee vertegenwoordigen: als schakel of bruggenbouwer, als netwerker of als ervaringsdeskundige vertellen zij over het werk van Taal aan Zee aan derden en/of denken mee over beleid/ontwikkelingen/activiteiten. Dit netwerk wordt in 2022 verder uitgebreid en actief ingezet, onder meer om de broodnodige fondsen voor het werk van Taal aan Zee te verkrijgen.

Cursist en vrijwilliger Faten

“Ik vind het leuk om mensen te ontmoeten en met mensen te praten.”

Over Taal aan Zee

De visie

Taal is de sleutel tot participatie. Voor een deel van de Haagse anderstalige burgers is de stap naar deelname aan de samenleving groot. Om die stap te kunnen maken hebben zij behoefte aan een laagdrempelig taalaanbod waarmee zij basiskennis en -vaardigheden kunnen opdoen. Taal aan Zee bereikt met het lesaanbod anderstaligen die (nog) geen toegang hebben tot of ondersteuning nodig hebben bij reguliere educatie. Deelnemen aan educatieve activiteiten van Taal aan Zee is voor hen een middel om de volgende stap te zetten in de Nederlandse samenleving.

De missie

Als professioneel geleide vrijwilligersorganisatie verzorgt Taal aan Zee in Den Haag een laagdrempelig en gedifferentieerd educatief aanbod voor kwetsbare anderstalige vrouwen en mannen, vluchtelingen, asielzoekers en andere kwetsbare migranten en/of laaggeletterden om hun zelfredzaamheid te versterken en hun deelname aan de samenleving te bevorderen. Hiervoor biedt Taal aan Zee een vraaggestuurd aanbod. Het gaat daarbij veelal om maatwerk, omdat de situatie van de cursisten en deelnemers zeer divers is wat betreft omstandigheden, het taalniveau, de cultuur, de geschooldheid in het land van herkomst en het leervermogen.

De lessen vinden zowel individueel als groepsgewijs plaats en worden aangeboden op de centrale locatie, dan wel aan of dichtbij huis. De activiteiten van Taal aan Zee worden geheel uitgevoerd door vrijwilligers. Zij worden hierin ondersteund door een klein team van betaalde medewerkers.

De kracht van Taal aan Zee

Het meerjarenbeleidsplan 2019-2022 was ook in 2021 uitgangspunt voor het beleid en uitvoering van Taal aan Zee. De essentie van onze beleidsagenda is dat wij verbinden. Op allerlei manieren. Wij zorgen voor verbindingen tussen onze deelnemers en de samenleving. De verbondenheid van vrijwilligers van Taal aan Zee met onze organisatie is groot. In 2021, het jaar van de Vrijwilliger, hebben we nog eens extra aandacht besteed aan de positie van vrijwilligers binnen Taal aan Zee. Ook verbinden wij partners en gemeente(n) om te zorgen voor een breed gedragen en op elkaar afgestemd beleid en aanpak met betrekking tot taalaanbod.

Kernbegrippen van het beleid: kwaliteit, laagdrempeligheid, vraaggestuurd maatwerk, persoonlijke aandacht en vrijwilligheid. Met dit als leidraad hebben we in 2021 gewerkt aan diverse actiepunten op het gebied van doelgroepen, aanbod en positionering.

“Taal aan Zee voelt voor mij als een moederknuffel.”

Taalmaatjes Hatice en Sanne

Doelgroepen en aanbod

Taal aan Zee heeft ook in 2021 een kwalitatief laagdrempelig en gedifferentieerd (aanvullend) educatief aanbod op maat geboden.

Historisch gezien richt Taal aan Zee zich vooral op mensen die niet, nog niet of niet meer terecht kunnen binnen het reguliere onderwijs en dus buiten de boot dreigen te vallen. We zien echter al jaren dat ook degenen die binnen het reguliere taalonderwijs al wel een plek hebben, zeer gebaat zijn bij het unieke flankerende en aanvullende aanbod van Taal aan Zee. We hanteren sinds 2019 de term ‘kwetsbare doelgroepen’ omdat het in al ons educatieve aanbod gaat om mensen die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken.

In 2021 hebben we het aanbod van Taal aan Zee kritisch onder de loep genomen. Daarbij hebben we de volgende criteria gehanteerd:

- past het aanbod bij de missie van Taal aan Zee?
- past het aanbod bij een vrijwilligersorganisatie die non-formele educatie verzorgt en is er geen andere organisatie die dit aanbiedt? Met andere woorden, is het aanvullend en voldoet het aan een behoefte bij anderstaligen?
- hebben wij voldoende mensen en middelen om dit aanbod te realiseren?
- is het aanbod voldoende toekomstbestendig?

Dit heeft er toe geleid dat we een deel van ons aanbod hebben afgebouwd of een andere invulling hebben gegeven. In het hoofdstuk [“Ons educatieve aanbod”](#) gaan we hier nader op in.

Positionering

Taal aan Zee heeft zich altijd sterk gemaakt voor samenwerking, voor een samenhangend aanbod in de stad en voor het delen van expertise. Onze rollen in die samenwerking zijn divers: initiërend, faciliterend, ondersteunend en uitvoerend. Dat doen we lokaal (Taalketen, verschillende samenwerkingsprojecten), regionaal (project Oranje Fonds en spreekvaardigheidstrajecten op externe locaties) en landelijk (Het Begint met Taal). Onze rol wordt hierin gezien en gewaardeerd.

Taal aan Zee is een krachtige organisatie en biedt tegen een relatief lage kostprijs een hoge kwaliteit aan educatieve activiteiten. Dit wordt niet alleen ervaren door onze deelnemers en vrijwilligers, maar ook door samenwerkingspartners en de gemeente Den Haag.

Het belang van de non-formele educatie hebben we in het kader van de ontwikkelingen op het gebied van inburgering op verschillende momenten in het jaar onder de aandacht gebracht van gemeente en taalaanbieders.

“Wat is het Mauritshuis? Een museum? O, dan wil ik dat zien!”
Zo leer ik Raihana kennen op een van onze eerste afspraken. Sinds september van dit jaar ben ik het taalmaatje van Raihana. Ze komt uit Afghanistan, zit op het mbo-2 en wil chirurg worden. Ook wil ze Den Haag goed leren kennen. Het liefst spreekt ze elke keer op een andere plek af, zodat ze steeds iets nieuws ontdekt. Op een van onze wekelijkse ontmoetingen hebben we daarom samen het Mauritshuis bezocht.”

Taalmaatje Sigrid

Deelnemster Raihana

“Wat is het Mauritshuis? Een museum?
O, dan wil ik dat zien!”

Wij blijven pleiten voor het slim inzetten van een gecombineerd aanbod van formele en non-formele educatie. Door de verbinding van formele met non formele educatie door vrijwilligers kan een intensiever aanbod worden geboden, meer op maat, zijn er meer mogelijkheden voor het oefenen van de taal in de praktijk en is er direct contact met Haagse burgers. Het komt de kwaliteit van het inburgeringstraject ten goede, inburgeraars bereiken zo snel mogelijk een zo hoog mogelijk taalniveau en het is voor de gemeente betaalbaar door vrijwillige inzet die er nu voor een groot deel al is.

Randvoorwaarden

Menskracht en middelen

In ons meerjarenbeleidsplan is een aantal randvoorwaarden opgenomen om de activiteiten goed uit te kunnen voeren. De belangrijkste is uitbreiding van menskracht en middelen om de actiepunten uit het beleidsplan te kunnen realiseren. Hoewel de gemeente Den Haag een min of meer structurele subsidie ter beschikking stelt, wordt deze sinds 2015 niet geïndexeerd. Om toch tot een sluitende begroting te komen, moet het via fondsen en projecten te verwerven bedrag ieder jaar hoger worden gesteld. Dit omdat de kosten, met name voor personeel en huisvesting wel jaarlijks stijgen en de vraag van de doelgroep niet minder wordt.

In 2021 hebben we behalve naar ons aanbod ook gekeken naar het effectiever organiseren en herverdelen van taken zodat er bij medewerkers ruimte komt voor ontwikkeling en innovatie. We zijn hier al goed mee op weg, maar het doorvoeren van veranderingen zowel in het aanbod als de wijze van organiseren van het werk, kost zoveel tijd dat dit tot nog toe niet heeft geleid tot verlichting in het takenpakket van medewerkers. Dit proces wordt voortgezet in 2022.

Huisvesting

Een andere belangrijke randvoorwaarde is geschikte en voldoende huisvesting, op een goed bereikbare locatie.

Toen we per 1 april 2020 onze gezamenlijke huisvesting met Mondriaan Taal+ aan de Brouwersgracht moesten verlaten, is Taal aan Zee noodgedwongen naar een tijdelijke locatie in de Binckhorst verhuisd aangezien er geen andere geschikt en betaalbaar pand voorhanden was. Hier moesten we aanvankelijk per 1 april 2021 en uiteindelijk half september 2021 weer vertrekken. De zoektocht naar geschikte huisvesting moest dus worden voortgezet. Ook dit keer kon de gemeente Taal aan Zee niet helpen met een passend vervangend pand. Er waren geen lege schoolgebouwen of andere gemeentelijke panden beschikbaar.

Docent Anne en haar groep cursisten startten op de nieuwe locatie op de Calandstraat hun eerste Nederlandse les met een leuk kennismakingsspel. Zo leerden ze elkaar op een actieve manier meteen beter kennen.

Op de valreep hebben we onderdak gevonden in het gebouw AOC Laakhaghe in de Calandstraat 1 op de 5e verdieping. Het is een centraal gelegen locatie aan de Kop van Laak, goed bereikbaar voor onze cursisten en vrijwilligers, is redelijk betaalbaar en heeft voldoende ruimte om onze activiteiten uit te kunnen voeren. Dankzij een extra subsidie van de gemeente konden we de verbouwings- en inrichtingskosten betalen en ja zeggen tegen deze locatie.

Blik op de Toekomst

Vrijwilligers maken Taal aan Zee! Dat is ook voor 2022 en verder een belangrijke leidraad voor het beleid van Taal aan Zee. Met het behalen van het Keurmerk Goed geregeld, het invoeren van de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor alle nieuwe vrijwilligers en aandacht voor sociale veiligheid en diversiteit, hebben we in 2021 weer een belangrijke stap gezet in het verbeteren van ons vrijwilligersbeleid. In 2022 gaan we ons samen met vrijwilligers verder verdiepen in de thema's sociale veiligheid en diversiteit en ook in de wijze waarop vrijwilligers het vrijwilligersbeleid mee vorm kunnen geven. We willen onderzoeken welke vormen van inspraak de vrijwilligers van belang vinden naast de nu al geboden mogelijkheden tot meepraten over het vrijwilligersbeleid en de inhoud van het educatieve aanbod.

In 2022 gaan we ook aan de slag met het ontwikkelen van een nieuw meerjarenbeleid voor 2023-2026. Het Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 loopt dit jaar ten einde. Een belangrijk onderdeel van het beleid blijft het werken aan een toekomstbestendige, financieel gezonde organisatie. Dit vergt verder investeren in het anders inrichten van ons aanbod en de wijze waarop dit georganiseerd wordt en in het ontwikkelen van nieuw aanbod dat voldoet aan de vraag van onze doelgroepen. Ook breiden we ons ambassadeursnetwerk uit en gaan dit inzetten om Taal aan Zee meer bekendheid te geven bij nieuwe partners zoals het bedrijfsleven en fondsen.

In 2021 zijn we in het kader van de aanbesteding voor de [nieuwe wet Inburgering](#) vanaf 2022, het gesprek aangegaan met verschillende taalscholen en met ROC Mondriaan over het aanvullend aanbod dat Taal aan Zee kan bieden bij deze nieuwe inburgeringstrajecten. De aanbesteding voor de inburgering is uiteindelijk gewonnen door Sagenn. Met deze taalschool zijn we in gesprek over een mogelijke rol van Taal aan Zee bij het aanbod dat ontwikkeld wordt voor de nieuwe groep inburgeraars.

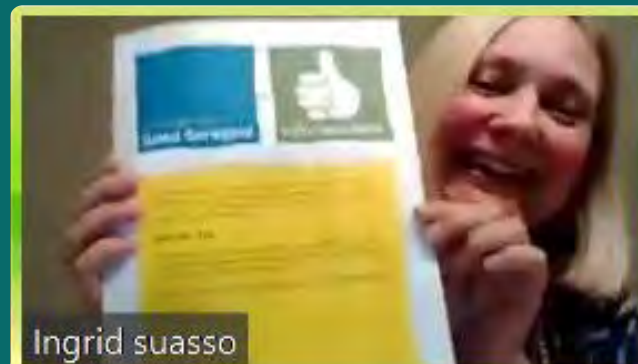

Vrijwilliger én cursist Mandana heet je welkom bij de receptie. Dan is je dag toch meteen goed?

Met de afdeling SZW van de gemeente hebben we in 2021 uitgebreid gesproken over een aanvullend aanbod op trajecten voor de Ondertussengroep, de inburgeraars die nog onder de oude inburgeringswet van 2013 vallen. Eind 2021 zijn we een project gestart om tot juli 2022 taalmaatjes te verzorgen voor deze doelgroep. Daarnaast blijven wij onze lessen niveauverhoging en spreekvaardigheid voor asielzoekers en vluchtelingen op de centrale locatie aan de Calandstraat open stellen voor deze inburgeraars. We verwachten dat de behoefte aan aanvullend aanbod van Taal aan Zee onder hen nog altijd groot zal zijn.

Bij het schrijven van dit jaarverslag (maart 2022) dient zich een nieuwe groep vluchtelingen aan bij Taal aan Zee, Oekraïners die van huis en haard zijn verdreven door de vreselijke aanval van Rusland op Oekraïne. Uiteraard staan we, in nauw overleg en samenwerking met gemeente en taalpartners, ook voor deze doelgroep klaar om een taalaanbod te verzorgen als daar behoefte aan is.

We willen ons ook in 2022 weer inzetten voor samenwerking en verbinding; intern met onze deelnemers en vrijwilligers en extern met alle partijen die van belang zijn voor een samenhangend en kwalitatief hoogstaand taal- en inburgeringsaanbod in de Haagse regio.

Uit het juryrapport van Goed Geregeld:

- Er is een helder vrijwilligersbeleid op papier en in de praktijk.
- Er wordt geïnvesteerd in (online) betrokkenheid, ook in coronatijden.
- Er is medezeggenschap voor alle vrijwilligers (o.a. meedenkbijeenkomst).
- De vrijwilligers worden serieus genomen en gewaardeerd.
- De privacy van vrijwilligers wordt gewaarborgd.

Taal aan Zee heeft het 'Goed Geregeld' voor haar vrijwilligers

Eind januari 2021 kreeg Taal aan Zee directeur Ingrid Suasso het keurmerk Vrijwillige Inzet Goed Geregeld uitgereikt door PEP directeur Fenna Noordermeer. Dit gebeurde tijdens de online meedenkbijeenkomst, waar 25 vrijwilligers meepraatten over het vrijwilligersbeleid, sociale veiligheid en diversiteit. Hierover meer in het hoofdstuk Vrijwilligers. Door een werkgroep van vrijwilligers en betaalde medewerkers is hard gewerkt om het keurmerk opnieuw te verkrijgen. Het keurmerk is telkens vier jaar geldig.

We zijn trots dat het keurmerk Vrijwillige Inzet Goed Geregeld aan ons is toegekend. Dank Vereniging NOV, PEP Den Haag en Anja Slendebroek voor het vertrouwen.

Vrijwilligers maken Taal aan Zee

Bij Taal aan Zee werkten in 2021 meer dan 350 vrijwilligers, met verschillende achtergronden, leeftijden en motivatie. Wat de vrijwilligers met elkaar gemeen hebben is hun tomeloze inzet, energie, kennis, enthousiasme en hun grote hart. Zij hielpen vluchtelingen en kwetsbare anderstaligen met de Nederlandse taal en hen daarmee op weg naar meer zelfredzaamheid en een betere toekomst. Ook dit jaar was door corona weer moeilijker dan anders, omdat het telkens overstappen van online naar fysiek lesgeven en vice versa niet voor iedere cursist of vrijwilliger even makkelijk was. Het team van Taal aan Zee heeft met begeleiding, ondersteuning en trainingen zoveel mogelijk geholpen zodat vrijwilligers hun lessen konden blijven geven en contact konden houden met hun cursist(en) en/of deelnemers. Ondanks de beperkte mogelijkheden bleven onze vrijwilligers zich inzetten voor onze doelgroep, die het (taal)contact in deze zware tijd hard nodig hadden.

We kijken terug op een moeilijk maar mooi jaar, waarin we er samen het beste van hebben gemaakt.

Mensen maken Nederland: Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet 2021

2021 was het Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet, een initiatief van de leden van Vereniging NOV en partners. Taal aan Zee gaf in dit speciale jaar extra aandacht aan haar vrijwilligers. Zo werden extra online trainingen aangeboden, was er een feestelijke zomerborrel, werd waardering uitgesproken en verwenden wij onze vrijwilligers met twee cadeaus in dit bijzondere jaar.

Wij stonden nog bewuster stil bij de mensen die Taal aan Zee maken. Zo maakten wij een nieuw filmpje met daarin 'onze mensen'. Je maakt in het promotiefilmpje kennis met onze vrijwilligers Margot, Sandra, Jeannine en Auke en met onze cursisten Lidya, Mohammed, Redea, Zahra en Soodeh (zij is deelnemer én vrijwilliger/gastvrouw).

[Kijk hier](#) naar het filmpje dat gemaakt werd door filmmaker Ramon Masius (Tellis Media). Dit filmpje is ons aangeboden door Stichting NOV, omdat wij in de top 12 van genomineerden voor de titel van landelijke Vrijwilligersorganisatie van 2020 zaten.

In dit jaar was er speciale aandacht voor sociale veiligheid bij cursisten en vrijwilligers en voor meer diversiteit in ons vrijwilligersbestand. Hier lees je verderop, in het hoofdstuk van de vrijwilligers meer over.

“Wat ik heb gemist? Mijn leerlingen, de collega's en de medewerkers van Taal aan Zee. Vrijwilligerswerk, net zoals betaald werk, draait voor een flink stuk op gezelligheid en waardering. Ik moet denken aan het tv programma 'Floortje naar het einde van de wereld'. Op een totaal afgelegen plek woont dan een persoon of een gezin. En blij en tevreden dat die mensen zijn. Het spat van het scherm. Ik heb dat altijd al erg ongeloofwaardig gevonden. En na anderhalf jaar corona zeker. Want we hebben elkaar nodig. En wij hebben ook veerkracht nodig.”

Docent André

Op de foto staat docent André met zijn leerlingen. Tijdens de laatste feestelijke afspraak in het Westbroekpark ontvingen zijn leerlingen hun certificaat.

Ons educatieve aanbod

Resultaten 2021

Totaal bereik doelgroepen inclusief projecten **1139**

Vanuit subsidie gemeente Den Haag:

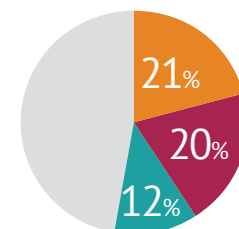
asielzoekers en vluchtelingen	505
taalmaatjes (vluchtelingen)	132
kwetsbare deelnemers in de wijk	204
aantal deelnemers Taal in de bibliotheek	190

Totaal bereik met subsidie gemeente Den Haag **1031**

Project Spreekvaardigheid met financiering Oranje Fonds	168
Externe spreekvaardigheidsgroepen (HHS en EUR)	35
Project Voel je goed!	5

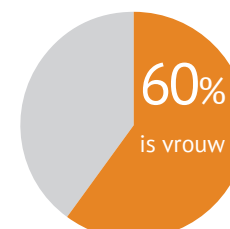
Totaal projecten **108**

Top 3 landen van herkomst

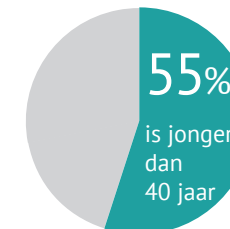
Syrië • Turkije • Iran

Geslacht deelnemers

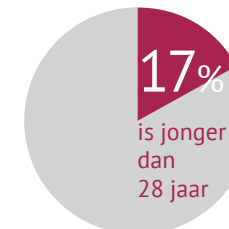

40% is man

Leeftijd deelnemers

Leeftijd deelnemers

* de cijfers/grafieken betreffen 841 deelnemers/cursisten van Taal aan Zee, exclusief projecten en Taal in de bibliotheek; hiervan hebben wij geen gedetailleerde gegevens.

Resultaten 2021

Lessen voor vluchtelingen (statushouders) en asielzoekers

- **505 cursisten** namen deel aan één of meerdere van de volgende lesprogramma's van Taal aan Zee Centraal:
  - 23 groepen Nederlands niveauverhoging (inclusief alfabetisering)
  - 31 groepen spreekvaardigheid
  - 3 groepen Taal op Maat
  - 3 groepen Taalbehoud
  - 4 groepen Engels
- Van de cursisten is **50% man** en **50% vrouw**
- De helft van alle cursisten (**50%**) is **jonger dan 40 jaar**
- **14%** van alle cursisten is **jonger dan 28 jaar**
- De **top 3 landen van herkomst** is: Syrië (26%), Turkije (24%) en Iran (15%)

Ons educatieve aanbod voor vluchtelingen (statushouders) en asielzoekers

Speciaal voor asielzoekers, vluchtelingen en een kleine groep kwetsbare migranten uit Den Haag en omstreken organiseert Taal aan Zee groeps cursussen gericht op het verbeteren en in de praktijk brengen van de Nederlandse taal. Zo vergroten onze cursisten hun zelfredzaamheid en de kans op volwaardigere deelname aan de maatschappij. Cursisten krijgen les op onze centrale locatie in Den Haag. Ook kunnen Taalmaatjes oefenen met Nederlands spreken in de praktijk.

Cursussen van Taal aan Zee Centraal starten in september en duren een schooljaar. Om de wachttijd zo kort mogelijk te houden, laten we daarnaast cursisten tussentijds in- en uitstromen én starten we ook door het jaar heen een aantal nieuwe groepen.

De groepen worden ingedeeld op basis van niveau (A0 tot B2) en grotendeels ook op leertempo. Afhankelijk van hun interesse en beschikbaarheid, volgen cursisten een meer of minder intensief lesprogramma, bijvoorbeeld ter voorbereiding of aanvulling op een inburgeringstraject. Cursisten kunnen gedurende hun traject terecht bij een vrijwillige cursistenbegeleider die samen met de vrijwillige docent de voortgang bewaakt.

Nederlandse les voor niveauverhoging (23 groepen)

In deze cursus Nederlands als tweede taal (NT2) komen alle vaardigheden aan bod: schrijven, lezen, luisteren en spreken. Cursisten hebben twee dagdelen per week les aan de hand van officiële lesmethodes (o.a. methode Van Start, Taaltalent en Wind Mee) die zijn afgestemd op de deelnemers.

Spreekvaardigheid (31 groepen)

Cursisten oefenen een dagdeel per week met het gebruik van de Nederlandse taal aan de hand van dagelijkse thema's. Er wordt naast spreekvaardigheid aandacht besteed aan de vaardigheden luisteren en woordenschat.

Taal op Maat (3 groepen)

Tijdens een dagdeel Taal op Maat krijgen cursisten die ondersteuning nodig hebben bij specifieke taalvragen les in bijvoorbeeld leesvaardigheid, schrijven en grammatica.

Docent Christine neemt even pauze met haar deelnemers. Ze had voor iedereen een heerlijk chocoladebroodje meegenomen.

Taalbehoud (3 groepen)

Cursisten die aan hun leerplafond zitten nemen deel aan een lesprogramma van één à twee dagdelen waarbij de verbinding met de persoonlijke leefwereld en het toepassen van de taal in zijn/haar interessegebied centraal staat.

Engels (4 groepen)

Aan de hand van een officiële lesmethode (English File) krijgen cursisten één à twee dagdelen les in alle vaardigheden van de Engelse taal.

Ontwikkelingen in 2021

Door het voortduren van de coronacrisis, een tweede verhuizing naar een kleiner pand en minder aantal fte werkzame beroepskrachten stelde 2021 ons voor de nodige uitdagingen waarvan we de consequenties ook nu nog voelen. Het gevolg is dat we niet het gewenste aantal cursisten hebben kunnen lesgeven en gedurende langere tijd een grote wachtlijst hebben. Er is sprake geweest van uitval van lessen en inloopsprekuren. Activiteiten met veel deelnemers (afsluiting en toetsing einde cursusjaar, herschrijvingen en start nieuw cursusjaar) moesten op de schop. Dit hebben we deels kunnen opvangen door begin 2021 veel nieuwe cursussen te starten, een aantal cursussen en activiteiten online te organiseren en daarnaast de opstart van groepen meer te spreiden over het jaar heen.

We hebben eind 2020 geconstateerd dat de organisatie van onze cursussen efficiënter moet én dat we in ons cursusaanbod nog beter kunnen inspelen op de vraag van cursisten én ontwikkelingen zoals de nieuwe wet Inburgering. Als gevolg daarvan hebben we een deel van de administratieve werkzaamheden anders ingericht en/of ondergebracht bij de centrale administratie, bieden we cursisten nog maar twee kansen om een niveau te halen en hebben we de cursussen Engels en computervaardigheden stopgezet. Vanwege de personele bezetting hebben we ervoor gekozen een deel van de plannen pas in 2022 (verder) op te pakken met onder meer de doorontwikkeling van de lessen taalbehoud, taal op maat en ICT. Ook willen we verbeteringen aanbrengen in het registratie- en volgsysteem van cursisten, de afstemming van onze cursussen op de persoonlijke leerdoelen van cursisten en de inzet van de leerstofonafhankelijke VNT2-toetsen.

Resultaten 2021

Taal-aan-Zee-maatjes en Taal & Toekomst voor vluchtelingen

- In totaal waren er **132 taalmaatjeskoppels**.
- **88 nieuwe koppelingen** zijn gemaakt. Dit zijn 78 reguliere taalmaatjeskoppelingen en 10 Taal & Toekomst koppelingen.
- **44 koppels** zijn meegenomen naar 2021 (verwachting was 40).
- **36 koppels** worden meegenomen naar 2022 (verwachting was 20).
- **80%** van de deelnemers is **jonger dan 40 jaar**.
- **40%** van de deelnemers is **jonger dan 28 jaar**.
- Van de deelnemers is **56% vrouw** en **44% man**.
- De **top 3 landen van herkomst** is: Syrië (30%), Iran (20%) en Turkije en Jemen (beide 8%).

Taalmaatjes Wim en Thoraya maakten deze selfie op het terras van een lunchroom, vlakbij bibliotheek Escamp. Het was pas de tweede keer dat zij elkaar 'in het echt zagen'. Daarvoor hadden de maatjes alleen via WhatsApp video contact. Nu spreken ze buiten af en oefenen samen de Nederlandse taal. Vrijwillig taalmaatje Wim: "Heerlijk in de buitenlucht."

Taal & Toekomst koppel Ines (links) en Basel sloten hun traject Taal & Toekomst feestelijk af. Basel zit inmiddels op B2 niveau Nederlands en hij is druk met het regelen van een opleiding voor aankomend jaar.

Basel

"Ik heb van mijn Taal & Toekomst-coach Ines geleerd hoe ik kan doorzetten. Door de focus te houden op mijn einddoel ga ik door bij tegenslag. Als plan A niet lukt is er een plan B of C."

Taalmaatjes Najlaa en Paulien

“Ik kijk er elke week enorm naar uit om Najlaa te zien. Je leert elkaar echt kennen en er ontstaat een soort vriendschap. Vaak hebben statushouders een heel ander verhaal dan je op het journaal ziet. Daardoor ga ik weer anders naar onze samenleving kijken. Door mijn vrijwilligerswerk realiseer ik me hoe bevoorrecht ik ben. Ik kon een opleiding volgen en heb alle middelen om een goed leven te leiden. Er zijn zo veel mensen voor wie dat niet vanzelfsprekend is. Dat ik iets kan toevoegen aan hun leven, voelt heel goed. Eigenlijk is dat vergelijkbaar met wat ik vroeger als leerkracht deed.”

Taalmaatje Paulien

Taal-aan-Zee-maatjes en Taal & Toekomst voor vluchtelingen

Taalmaatjes spreken 1 keer per week af. Een vrijwilliger oefent Nederlands spreken met een vluchteling. De afspraak duurt 1 à 2 uur. Taalmaatjes kunnen er zelf voor kiezen hoe of waar ze willen afspreken. Dit contact kan op locatie, op afstand, online of telefonisch. De meeste koppels spreken buiten af om (op anderhalve meter) samen te wandelen, koffie te drinken of een museum te bezoeken.

In januari 2021 zijn we binnen het taalmaatjesprogramma gestart met het beter in kaart brengen van de taalleerdoelen van de deelnemer. We gebruiken hiervoor onder meer de zogenaamde 'Praatplaat' van het ITTA Uva, kennisinstituut voor taalontwikkeling. Binnen verschillende gebieden (zoals 'Taal bij opvoeding', 'Taal bij werk en opleiding' en 'Taal bij sociale contacten') bespreken de koppels verschillende mogelijke taaldoelen zoals 'Ik wil in de les kunnen aangeven wanneer ik iets niet begrijp' of 'Ik wil met de leerkracht over de ontwikkeling van mijn kind kunnen praten'. Door de doelen expliciet en concreet in kaart te brengen kan een koppel (nog) gericht werken aan het verbeteren van de spreekvaardigheid die voor de deelnemer van dagelijks belang is. Kleine stapjes kunnen gezet, gemeten en gevierd worden. Aan het eind van het traject blikt een koppel ook terug op de behaalde taaldoelen. Zo zegt Abdul, over zijn traject met Carl: “Ik heb gezegd dat ik met mijn burens in het Nederlands goed wil praten. Nu kan ik met mijn buurman beter praten.”

De vrijwilligers maken Taal aan Zee, dat geldt ook voor de taalmaatjes. Zij worden goed ingewerkt en begeleid door een (betaalde) coördinator.

De vrijwillige taalmaatjes zijn de schakel tussen de deelnemer en de (Haagse) samenleving en openen (soms letterlijk) deuren. De ervaring van Diah met haar taalmaatje Willemijn laat dat duidelijk zien: “Ik heb heel veel over Nederland van Willemijn geleerd bijvoorbeeld: school, kunst, Tweede Wereldoorlog, Anne Frank, geschiedenis, Mauritshuis en de Grondwet. We zijn samen naar museum gegaan en ook naar bibliotheek. Ik ben blij dat zij mijn taalcoach is.”

Een aantal taalmaatjeskoppels bezochten een Appeltaartconcert in het Laaktheater. Met de Appeltaartconcerten spelen musici van het Residentie Orkest voor mensen die om wat voor reden dan ook niet (meer) naar een concertzaal kunnen komen. In dit filmpje vertellen taalmaatjeskoppel Moazzam en Bep wat ze ervan vonden.

Resultaten 2021

Lessen voor kwetsbare anderstaligen in de wijk

- **204 kwetsbare anderstalige deelnemers** kregen thuis Nederlandse les (54) of dichtbij huis (150)
- Van de deelnemers is **86% vrouw** en **14% man**
- **Meer dan de helft** van alle deelnemers (51%) is **jonger dan 40 jaar**.
- **10%** van alle deelnemers is **jonger dan 28 jaar**.
- **De top 3 landen van herkomst** is: Nigeria (19%), Turkije (15%) en Bulgarije (7%).
- **De top 3 van wijken** waar deelnemers woonden, is: Mariahoeve/Bezuidenhout/Rivierenbuurt (31%), Laak (13%) en Transvaal (12%).
- **65% stroomt door en/of is redzaam**. Dit cijfer is 6% hoger dan vorig jaar. Door corona waren de doorstroommogelijkheden beperkter en kon er minder les worden gegeven. Hierdoor duurden trajecten vaak langer en lag het % net als vorig jaar lager dan gewoonlijk (rond de 70%).
  - Van de vertrekkende deelnemers stroomde een **groot aantal** deelnemers **intern** door bij Taal aan Zee. **18%** stroomde door naar vervolgeducatie **buiten** Taal aan Zee.

Ons educatieve aanbod voor kwetsbare anderstaligen in de wijk

Dit aanbod is speciaal voor vrouwen en mannen die door omstandigheden nog niet aan reguliere educatie kunnen deelnemen. Dit kan zijn vanwege hun gezinssituatie, (chronische) lichamelijke en/of psychische klachten, sociale problemen of trauma's. Door de Nederlandse taal te leren worden zij zelfredzamer.

De lessen worden bij de anderstaligen thuis gegeven of in kleine groepjes op een vertrouwde locatie in de buurt. Tijdens het lestraject (1 of 2x per week 2 uur, maximaal 40 weken les) wordt toegewerkt naar een *vervolgactiviteit buitenshuis. Deelnemers zetten hun eerste (noodzakelijke) stap naar zelfredzaamheid, verdere participatie, emancipatie en integratie.

Thuisles

Taal aan Zee is de enige educatieve organisatie in Den Haag die de mogelijkheid van thuisles aanbiedt.

In 2021 kregen **54 personen thuisles**. Diverse lestrajecten hebben door corona een tijd stilgelegen omdat zowel deelnemers als vrijwilligers fysieke contacten wilden vermijden. Als het mogelijk was kon een leskoppel ervoor kiezen om via WhatsApp videobellen of Skype de les te doen. Als lesgeven niet lukte dan was er wel regelmatig contact tussen deelnemer en taalcoach en werd met gesprekjes het Nederlands op peil gehouden.

Een aantal taalcoaches bleef wel wekelijks bij hun deelnemer thuis komen. De thuissituatie moest dit toelaten en het koppel moest zich daar goed bij voelen. Tien taalcoaches gaven in 2021 voor het eerst thuisles. Vier daarvan waren eerstejaarsstudenten Social Work die als stage een half jaar lesgegeven hebben aan 1 of 2 deelnemers. Fysiek contact was ook mogelijk door buitenwandelingen te maken en daarbij het spreken te oefenen.

In 2020 was het al duidelijk geworden dat voor deelnemers die én niet aanspreekbaar zijn in het Nederlands én niet digitaal vaardig zijn het starten van onlinelessen geen optie is.

* Bij uitstroom (meestal na een lesjaar) wordt gekeken of verwijzing naar vervolgeducatie mogelijk is bij Mondriaan, een lesgroep in de buurt, of een vervolgactiviteit in een wijkcentrum of bibliotheek, zoals Taal in de bibliotheek.

Stagiaire Dewi en Galya – wat een mooie match!

Taalcoach Dewi (links) sloot haar thuislessen met Galya af. Wat was Galya blij met haar certificaat. Door omstandigheden kan zij niet naar een taalcursus buiten de deur en daarom kwam Dewi thuis bij Galya om samen de Nederlandse taal te oefenen. In 2021 liepen een aantal eerstejaarsstudenten van de opleiding Social Work aan de Haagse Hogeschool en Hogeschool Inholland stage als taalcoach. Zo ook Dewi, die als taalcoach twee deelnemers heeft kunnen helpen.

Les op maat voor anderstaligen met een visuele beperking

In samenwerking met Stichting Beter Zien Anders Kijken verzorgt Taal aan Zee Nederlandse les voor visueel beperkte cursisten in Den Haag. De lessen worden op locatie of aan huis gegeven door speciaal daarvoor opgeleide vrijwilligers en op de doelgroep afgestemd lesmateriaal en hulpmiddelen zoals een beeldschermloop. **In 2021 zijn 12 deelnemers bereikt.**

Het lesaanbod richt zich op luister- en spreekvaardigheid, aangepast aan het taalniveau en de mogelijkheden van de deelnemer. Indien mogelijk wordt er ook aandacht besteed aan leesvaardigheid ter ondersteuning van het lesmateriaal. Bij de les wordt gebruik gemaakt van hulpmiddelen, zoals een beeldschermloop voor slechtzienden om teksten te vergroten op gewenste leesbaarheid. Een daisy speler wordt gebruikt voor het afspelen van geluidsfragmenten. De toetsen om hoofdstukken, of zinnen af te spelen zijn af te voelen en hierdoor eenvoudiger te bedienen door de deelnemers.

Veel leskoppels hebben een onderbreking gehad in de lessen tijdens de lockdowns. Anderhalve meter afstand was niet altijd mogelijk aan te houden of de leslocatie was niet toegankelijk. Er zijn ook leskoppels die zelfs tijdens de lockdowns doorgedaan zijn met de lessen. Was het lesgeven fysiek niet mogelijk dan werd er telefonisch contact gehouden en telefonisch lesgegeven. Andere leskoppels verplaatsten de thuislessen naar buiten in de vorm van taalwandelingen. Dit vergde een flexibele aanpak van de taalcoaches, maar werd door de deelnemers erg gewaardeerd. De leskoppels zijn zo actief in contact gebleven. Door de corona-lockdowns en -maatregelen hebben wij in verband met de veiligheid van deelnemer en vrijwilliger niet alle aanvragers kunnen koppelen aan een vrijwilliger. Nu de maatregelen zijn versoepeld kunnen de koppelingen weer opstarten.

We onderzoeken de mogelijkheid of we een lesgroep spreekvaardigheid voor 5 tot 6 deelnemers kunnen starten op [locatie Gemiva Sparring](#). Gemiva Sparring is een activiteitencentrum in Escamp voor mensen met een lichamelijke beperking en/of niet-aangeboren hersenletsel. De taalles wordt dan onderdeel van een aanbod dagbesteding aan cliënten van Koninklijke Visio en Het steunpunt migranten met een visuele beperking van de Oogvereniging.

De laatste Nederlandse les met certificaat-uitreiking bij buurthuis Bario.

De Wereldvrouwen van atelier Mijn Buuf krijgen Nederlandse les.

Lesgroepjes in de wijk

Les op maat in kleine groepjes op een vertrouwde locatie in de buurt (bijvoorbeeld op de school van de kinderen of in een buurthuis) is bestemd voor anderstaligen die de stap naar *regulier aanbod (nog) niet kunnen maken, maar wel buitenshuis les kunnen krijgen. Meestal kregen zij 2 keer per week gemiddeld 2 uur les, in coronatijd vooral online.

In 2021 is aan 150 kwetsbare anderstaligen in kleine groepen Nederlandse les gegeven op een vertrouwde en veilige locatie dicht bij huis. Vroeger waren de lessen vooral in buurthuizen en op basisscholen van kinderen. Ook dit jaar kregen moeders taalles op locaties als Basisschool Prins Willem Alexander (Laak), Basisschool Jeroen (Spoorwijk), Basisschool Het Galjoen (Transvaal), Kerkgemeenschap RCCG-BTS (Mariahoeve), Buurthuis Bario (Transvaal) en Mijn buuf, atelier voor wereldvrouwen (Bezuidenhout).

Les aan bijzondere doelgroepen met kwetsbare deelnemers

Sinds een aantal jaar geven taalcoaches van Taal aan Zee Nederlandse les aan mensen die voor korte of langere tijd opvang, begeleiding en ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld vanwege huiselijk geweld of mensenhandel.

De lessen worden gegeven bij Stichting Perspektief (voorheen Wende) en Stichting Hulp en Opvang Prostitutie en Mensenhandel [SHOP](#) (Centrum). SHOP geeft informatie, advies, psychosociale en praktische hulp en biedt opvang.

Perspektief helpt bij herstel en participatie van mensen die te maken hebben met huiselijk geweld, mensen die dakloos zijn en mensen die (nog) niet zelfstandig kunnen wonen vanwege hun psychiatrische of sociaal-maatschappelijke problemen.

Nederlandse les werd dit jaar ook gegeven aan kwetsbare (dakloze of thuisloze) vrouwen die tijdelijk wonen bij de [Kessler Stichting](#) (Rivierenbuurt). Kessler is er voor (nood) opvang, hulp, ondersteuning en dagbesteding voor kwetsbare mensen in de Haagse regio. Bij deze stichting werd op verschillende niveaus taalles gegeven door drie vrijwilligers van Taal aan Zee.

In 2021 is aan 14 deelnemers van de Kessler Stichting lesgegeven.

* Bij nieuwe aanvragen wordt een intake gepland voor plaatsing in de lesgroepen. Blijkt het niveau van de aanvrager niet aan te sluiten aan ons lesaanbod dan wordt doorverwezen naar andere taalaanbieders zoals Mondriaan Taal+.

“Ik geef Nederlandse les aan een groep van vijf vrouwen bij de daklozenopvang van de Kessler Stichting. In het begin van dit jaar heb ik via Zoom les gegeven. Na de zomervakantie weer op locatie aan de Schenkweg. Dat is echt anders dan op een school of in een buurthuis. Dit zijn allemaal vrouwen die al een aantal jaren in Nederland zijn, redelijk goed Nederlands praten en graag hun taalkennis willen vergroten. Soms gaat er een vrouw weg, omdat ze een woning heeft gekregen. Dan komt er weer een nieuwe bij. Ik pas mijn lessen helemaal aan de behoefte van het groepje aan.”

Taalcoach groepsles Cobi

Taal in de bibliotheek

Taal in de bibliotheek is een programma van de bibliotheek dat in nauwe samenwerking met Taal aan Zee wordt uitgevoerd. Anderstaligen kunnen in bibliotheken en verschillende wijkcentra in Den Haag met een taalvrijwilliger hun Nederlandse spreekvaardigheid vergroten. Er waren in de eerste helft van 2021 alleen online bijeenkomsten van Taal in de bibliotheek vanwege de toen geldende coronamaatregelen. Een klein aantal vrijwilligers vond het leuk om het programma op deze manier voort te zetten. Aan het eind van de zomervakantie is met de vrijwilligers van elke locatie (in totaal 19) overlegd over de fysieke herstart. Gedurende bijna 4 maanden waren de fysieke bijeenkomsten vanaf september weer werkelijkheid. Wel met minder deelnemers vanwege de 1,5 meterregel gecombineerd met het maximaal aantal toegestane deelnemers.

Vrijwilliger Evert (rechtsboven) oefent wekelijks met veel plezier Nederlands met een klein groepje anderstaligen. Normaal doet hij dat in de bibliotheek. Nu spreekt hij via Zoom af.

Dit jaar namen gemiddeld 190 anderstaligen wekelijks deel aan Taal in de bibliotheek. Vorig jaar waren dat er 180.

Cursist Ibrahim is ook ambassadeur van Taal aan Zee.

Project Uitbreiding Spreekvaardigheidsgroepen – Oranje Fonds

Sinds januari 2018 heeft Taal aan Zee het taalaanbod voor vluchtelingen en asielzoekers op de centrale locatie in Den Haag uitgebreid naar nieuwe locaties en andere dagdelen met het aanbod Spreekvaardigheid. Tot halverwege 2021 deden we dit middels een project, dat deels werd gefinancierd door het Oranje Fonds. Met dit project boden we jaarlijks minimaal 100 volwassen statushouders en asielgerechtigden uit Zuid-Holland de mogelijkheid om met een vrijwilliger te werken aan de verbetering van luister- en spreekvaardigheid en de toepassing van de taal in de praktijk. Dit leidde bij de deelnemers tot meer zelfvertrouwen in het spreken en had een positief effect op hun zelfredzaamheid en deelname aan de Nederlandse samenleving.

De meeste groepslessen (gemiddeld 5-12 cursisten, niveau A0 tot en met niveau B2) werden aangeboden als aanvulling op andere onderwijsprogramma's. Hiertoe werd samengewerkt met organisaties actief op het gebied van onderwijs, welzijn en inburgering die ook een deel van de projectkosten op zich namen of een bijdrage leverden in natura (huisvesting etc.).

Door corona zijn in 2020 een aantal lessen uitgevallen en heeft een deel van het onderwijs online plaatsgevonden. De geplande afronding van het project eind 2020 werd daarom uitgesteld naar 1 mei 2021.

Na de afronding van het project hebben we het externe aanbod spreekvaardigheid op drie locaties voortgezet. Zowel de Erasmus Universiteit als de Haagse Hogeschool waren enthousiast over de lessen spreekvaardigheid die Taal aan Zee de afgelopen jaren verzorgde in het schakeljaar van beide onderwijsinstututen en bekostigen de trajecten sinds medio 2021 zelf.

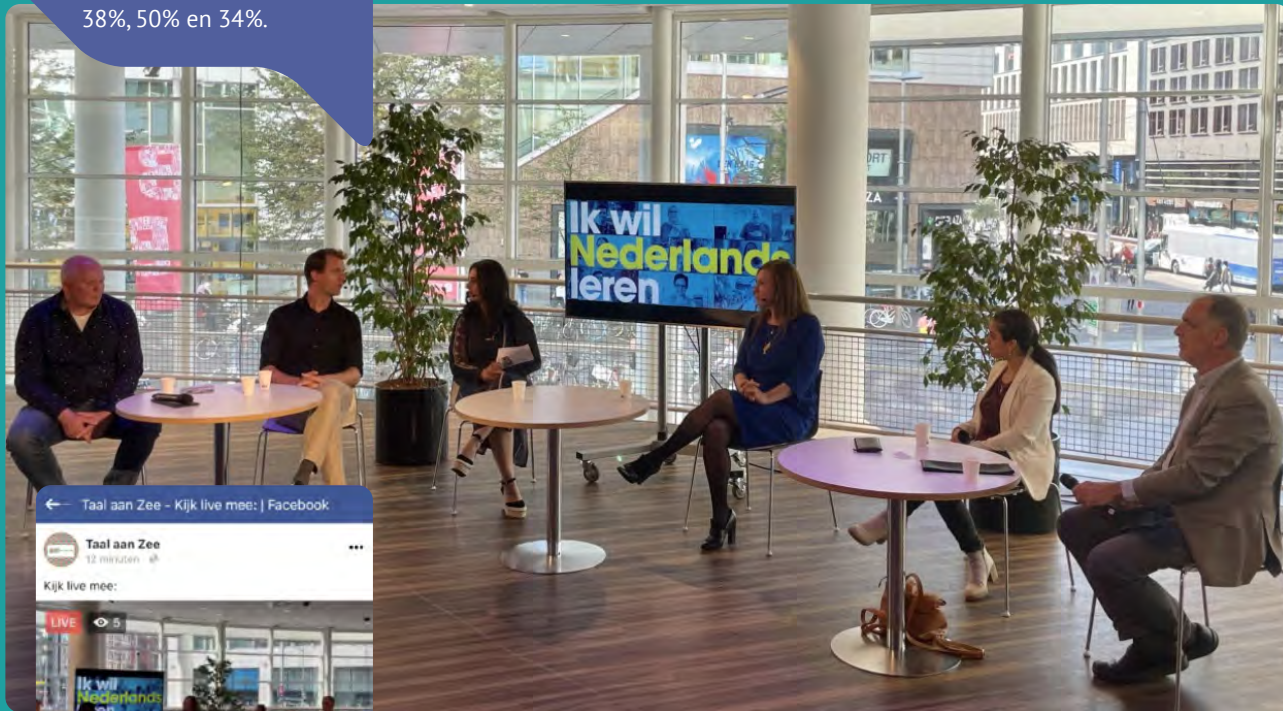
De lessen bij Mijn Buuf konden worden ondergebracht bij het reguliere aanbod in de wijk.

Voel je goed!

Taal aan Zee is in 2021 gevraagd door Stichting Lezen en Schrijven om het programma Voel je goed! uit te voeren. Het project wordt gefinancierd door de gemeente Den Haag OCV en SZW. Voel je goed! is een combinatie van eet- en bewegadviezen van een diëtist en groepslessen gezondheidsvaardigheden voor laaggeletterden van een vrijwilliger. Het programma wordt in Den Haag Zuidwest uitgevoerd. Taal aan Zee heeft in 2018 meegedaan in de pilot van dit programma; er is dus al ervaring mee en wij werken graag mee aan het vervolg van dit 'gezonde' project. Er zijn 4 vrijwilligers geworven die door een trainer van Lezen en Schrijven zijn geschoold. Vijf deelnemers zijn gestart met het programma. De werving van deelnemers, die door andere organisaties gedaan zou worden, is anders verlopen dan afgesproken bij de start in juni. Er moeten nu andere kanalen aangeboord worden om deelnemers te werven.

In Den Haag is bijna 24% van de inwoners laaggeletterd en heeft moeite met lezen en schrijven. In de stadsdelen Escamp, Laak en Centrum is het percentage laaggeletterden het hoogst, respectievelijk 38%, 50% en 34%.

'Ik wil Nederlands leren' was het thema van het panelgesprek met directeur van Bibliotheek Den Haag Sam Hermans, Wethouder Hilbert Bredemeijer, 'onze' taalvrijwilliger Evert Brongers, taalleerder Victoria Guerra en taalambassadeur 'Doe Weer Mee!' Michel Antonisse.

Tijdens de Haagse Week van Lezen en Schrijven 2021 kon iedereen de livestream van de feestelijke afsluiting van de week op vrijdag 24 september bekijken via [deze link](#).

Taalketenaanpak - taalnota

Taal aan Zee heeft als coördinator van het Taalketenoverleg al jaren een belangrijke rol in het verbinden van (taal)organisaties en het realiseren van een aansluitende Haagse taalketen. Sinds oktober 2017 wordt hieraan gewerkt middels de Taalketenaanpak. De organisaties ROC Mondriaan Taal+ school, Taal aan Zee, Xtra, Bibliotheek (met als onderdeel het Taalhuis) vormen de kerngroep van de Taalketen en hebben een actieve en uitvoerende rol in de realisatie van de wijkaanpak.

Ook Stichting Lezen en Schrijven maakt deel uit van de kerngroep en heeft een ondersteunende rol. Taal aan Zee verzorgt de coördinatie en het voorzitterschap en geeft voor alle taalvrijwilligers in Den Haag de Basistraining Taalvrijwilligers van Stichting Lezen en Schrijven.

Uitgangspunt van de Taalketenaanpak is het uitbouwen en versterken van het taalbeleid als integraal onderdeel van beleidsterreinen in het sociaal domein (jeugd, zorg, welzijn, sociale zaken). Met een gezamenlijke inspanning van de gemeentelijke diensten (OCW en SZW), de stadsdelen en de taalketenpartners is het zaak het bereik van laaggeletterden en anderstaligen met een taalachterstand te vergroten. Dit moet leiden tot een passend taalaanbod op maat door professionele taalaanbieders en vrijwilligersorganisaties in de wijk en in de stad.

De taalketenaanpak is door de gemeente als belangrijke leidraad voor het taalbeleid genomen. De afgelopen jaren is deze aanpak succesvol gebleken en is in de aanpakwijken een steeds beter aansluitende taalketen ontstaan.

In gesprek over de Haagse Taalnota. De kerngroep heeft uitgebreid input geleverd voor het taalbeleid dat de gemeente heeft ontwikkeld. Dit beleid werd vervat in de Taalnota die begin april 2021 gepresenteerd werd. Wethouder Hilbert Bredemeijer (Onderwijs) gaat hier [online](#) in gesprek met taalambassadeurs en Ingrid Suasso (voorzitter Taalketenoverleg) over taal, het taalaanbod in de stad en de taalnota.

Het brede Taalketenoverleg van alle taalpartners in Den Haag is in 2021 1 keer online bij elkaar geweest en 1 keer fysiek.

[Lees hier](#) het interview over samenwerken en vertrouwen van PEP Den Haag-directeur Fenna Noordermeer met directeur van Taal aan Zee, Ingrid Suasso. "Zonder vrijwilligers geen Taal aan Zee", zegt directeur Ingrid Suasso beslist. "Hun belangrijkste reden om met ons samen te werken: vertrouwen in de organisatie. Daar gaat het om."

"Vertrouwen is het sleutelwoord in een succesvolle samenwerking. Zonder vertrouwen melden vrijwilligers en deelnemers zich niet aan. Kunnen wij niet voldoende les geven aan onze deelnemers, – asielzoekers, vluchtelingen, kwetsbare anderstaligen –, en verwijzen organisaties in de stad deelnemers niet naar ons door. Alles draait om vertrouwen. Om betrouwbaarheid."

Ingrid Suasso

"Zonder vertrouwen geen Taal aan Zee."

Onze vrijwilligers

Ondersteuning en begeleiding van vrijwilligers

Introductie online trainingen

Vrijwilligers kunnen bij Taal aan Zee rekenen op professionele training, deskundigheidsbevordering, individuele begeleiding en ondersteuning door een team van betaalde medewerkers. Naast de basistraining (1 tot 4 modules) die alle vrijwilligers volgen bij de start van het vrijwilligerswerk hebben de vrijwilligers ook in 2021 een extra aanbod voor bijscholing ontvangen. Ondanks de beperkte mogelijkheden vanwege corona hebben er toch een aantal bijeenkomsten kunnen plaatsvinden zowel fysiek als online. De volgende thema's zijn door het jaar heen aangeboden aan onze vrijwilligers:

- Modules over online informeel taalcontact en online lesgeven (via Zoom)
- Lesopbouw
- Culturele bewustwording. In deze online workshop van antropoloog Pim Dorrestein leerde je over de globale verschillen tussen culturen en de kracht die culturele waarden hebben in het denken en doen van mensen
- Invloed van de moedertaal bij het leren van Nederlands, een online presentatie door trainer Anneke ten Cate
- Sociale veiligheid door Carin van der Hor van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk ([NOV](#))
- Opfrisbijeenkomst Taal in de bibliotheek
- Uitwisselingsbijeenkomsten (onder andere over online lesgeven)

Veel vrijwilligers én deelnemers waren in 2021 inmiddels aardig bedreven in het online werken, toch ging er uiteraard nog wel extra aandacht uit naar de begeleiding van en instructie over het online lesgeven en taalcontact.

Trainingen en bijeenkomsten

155 Haagse taalvrijwilligers hebben de Basistraining taalvrijwilligers gevolgd, waarvan 65 nieuwe vrijwilligers van Taal aan Zee.

Dit jaar hebben 31 nieuwe Taalmaatje-vrijwilligers de basisworkshop voor Taalmaatje gevolgd, verdeeld over vier trainingen. Er is een nieuwe module Taalmaatje ontwikkeld bij de basistraining. Deze module werd voor een deel al gebruikt voor de eigen taalmaatjes van Taal aan Zee en is op verzoek aangepast en ook te volgen door vrijwilligers van de andere organisaties. In vier online uitwisselingsbijeenkomsten hebben 32 Taalmaatje- en Taal & Toekomstvrijwilligers tips en ervaringen uitgewisseld.

Carin van der Hor van NOV (hier rechts op de foto) ging dit jaar twee keer in gesprek met vrijwilligers en medewerkers over sociale veiligheid.

Speciale aandacht voor sociale veiligheid en diversiteit

Sociale veiligheid: Een veilige (leer)omgeving voor onze deelnemers en cursisten en voor elkaar

Sinds het Goed Geregeld-traject (2019-2020) hebben we sociale veiligheid op papier goed geregeld: we hebben een vertrouwenspersoon en een procedure voor als er iets misgaat, allemaal mooi omschreven in ons vrijwilligersbeleid. In 2021 was het tijd handen en voeten te geven aan dit beleid.

Er waren twee bijeenkomsten met NOV (Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk). Het doel van de bijeenkomsten was bewustwording van de eigen rol, van grensoverschrijdend gedrag en de kwetsbare plekken in de organisatie. De bijeenkomsten zijn goed bezocht en werden ook als zeer relevant ervaren door de vrijwilligers. We hebben afgesproken dat er jaarlijks aandacht besteed wordt aan sociale veiligheid door het organiseren van themabijeenkomsten en er zal aandacht voor zijn in de begeleiding van de vrijwilligers en deelnemers.

Omgangsregels en vrijwilligersovereenkomst

Vrijwilligers hebben meegedacht over omgangsregels die belangrijk zijn bij het contact met de deelnemers, cursisten, vrijwilligers en medewerkers. Dit heeft geresulteerd in 9 helder omschreven richtlijnen. Sinds januari 2022 is de nieuwe overeenkomst met de omgangsregels in gebruik genomen. Overige aandachtspunten op het gebied van sociale veiligheid zijn opgenomen in de vrijwilligersovereenkomst. In 2022 zal een meer beeldende versie voor de cursisten en deelnemers gemaakt worden.

Aanvraag VOG (verklaring omtrent het gedrag)

Gesprekken met medewerkers en vrijwilligers over de wenselijkheid van het eisen van een VOG hebben ertoe geleid dat het traject voor het aanvragen van gratis VOG's in gang is gezet. Sinds januari 2022 vragen we een VOG van alle nieuwe vrijwilligers. Er is afgesproken dat in de loop van het jaar ook de huidige vrijwilligers om een VOG wordt gevraagd.

Diversiteit vrijwilligers

In het jaar van de vrijwilliger schonken wij extra aandacht aan onze vrijwilligers en aan de werving van nieuwe vrijwilligers met focus op meer diversiteit. Diversiteit verdient een grotere plek in ons beleid. We willen dat iedereen zich welkom voelt bij Taal aan Zee. En dat onze vrijwilligers in een veilige omgeving werken, waar iedereen zichzelf kan zijn.

Diversiteit besproken in meedenkbijeenkomst vrijwilligers en op beleidsdag

In de meedenkbijeenkomst van 27 januari 2021 hebben de vrijwilligers in groepjes met elkaar gepraat over diversiteit. "Dragen we diversiteit voldoende uit of moeten we hier meer voor doen?" en "Hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen zich welkom voelt?"

Speciale aandacht gaat de komende tijd uit naar vrijwilligers met een andere culturele achtergrond. Taal aan Zee zet zich steeds actiever in voor een diverser vrijwilligersbestand.

Wij deden mee aan Expeditie Nieuwe gezichten van NOV en PEP en leerden daar meer over het werven van vrijwilligers met een andere culturele achtergrond.

Het lukt ons al goed om cursisten in te zetten als vrijwilligers bij Taal aan Zee, bijvoorbeeld in de rol van gastvrouw, kantine-medewerker en ambassadeur.

We willen een afspiegeling van Den Haag en gaan daarom aan de slag met een actievere, gerichtere werving van een diverser vrijwilligersbestand bij onder andere buurthuizen en op hogescholen. Een grotere diversiteit binnen de vrijwilligers brengt een enorme kwaliteitsverbetering teweeg qua dynamiek en aansluiting.

Mensen maken Den Haag wijzer!

In dit bijzondere jaar met focus op de vrijwilligers, zet Den Haag Doet vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties extra in het zonnetje. Onze trouwe vrijwilliger Martina werd namens Taal aan Zee extra in de spotlight gezet.

Samen met vrijwilliger Lianne van VoorleesExpress Den Haag en Sybke Wempe van Taal in de Buurt vertelde zij vol passie over haar vrijwilligerswerk. Deze keer in de vorm van een [filmpje](#) op YouTube en een podcast die te luisteren is op [Spotify](#) en Soundcloud.

En we betrekken onze eigen vrijwilligers actiever bij de werving. Als je zelf enthousiast vertelt over je vrijwilligerswerk, dan kan je iedereen enthousiast maken om bij Taal aan Zee vrijwilliger te worden.

Tot slot zijn er vanuit het bestuur protocollen vastgesteld voor de thema's diversiteit en sociale veiligheid. Een afgeleide van deze protocollen (een leesbare versie) is inmiddels verankerd in het vrijwilligersbeleid.

Quotes van vrijwilligers over deskundigheidsbevordering in 2021

- Deelnemer aan bijeenkomst over sociale veiligheid:
“Ik ben me er nu meer van bewust wat grensoverschrijdend gedrag is. Zowel bij mijzelf als bij de ander.”
- Deelnemer aan bijeenkomst over sociale veiligheid:
“Ik heb geleerd dat het belangrijk is voor vrijwilligersorganisaties om een gedragscode op te stellen en hoe om te gaan met grensoverschrijdend gedrag.”
- Deelnemers aan de presentatie Invloed moedertaal bij het leren van Nederlands:
“Was interessant! Prettige presentatie met genoeg ruimte voor vragen. Weliswaar veel pittige leerstof voor anderhalf uur. Ik heb de presentatie nodig om het geleerde goed te laten landen.”
“De presentatie is een aanwinst voor ons als taalvrijwilligers. Het zou in het basispakket moeten. De gehele presentatie was zeer informatief, goed voorbereid, uitgevoerd en gelukkig met relativerende humor.”
- Deelnemer aan de training Culturele bewustwording:
“Ik denk dat ik met de opgedane kennis nu beter begrijp waarom de communicatie soms anders verloopt, dan je verwachtte; dus meer tijd nemen voor communicatie (stukje onthaasten), beter observeren en nog beter luisteren naar wat er niet letterlijk gezegd wordt. Het bewijst eens te meer hoe belangrijk het is om je communicatie altijd af te stemmen op de toehoorder; iets wat ook ‘binnen’ een cultuur geldt.”

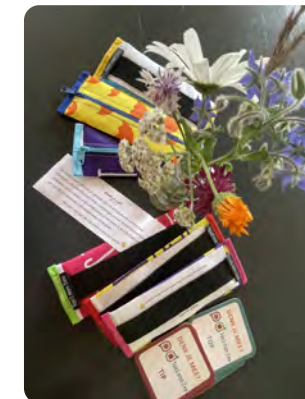

Zomerborrel voor vrijwilligers in juli 2021.

Waardering

Taal aan Zee heeft verschillende manieren om de waardering te laten blijken aan de vrijwilligers voor hun inzet. Naast het regelmatig mondeling uiten van deze waardering, heeft Taal aan Zee een aantal vaste elementen in het waarderingsbeleid opgenomen. De precieze invulling verschilt per jaar, met dit jaar:

- Presentjes: Dit jaar ontvingen alle vrijwilligers twee presentjes, omdat het weer een bijzonder en moeilijk jaar was. Normaal krijgen zij 1 presentje per jaar. Allereerst ontvingen onze vrijwilligers voor de zomervakantie een etuitje met inhoud dat gemaakt is door de wereldvrouwen van Mijn Buuf. Hiermee wilden wij onze vrijwilligers bedanken voor hun inzet, aanpassings- en doorzettingsvermogen in deze moeilijke tijden. Als extra waardering ontvingen onze vrijwilligers rond Nationale Vrijwilligersdag (7 december 2021) via de post een bedankje en een cadeautje, een online filmbon van Picl.
- Zomerborrel voor vrijwilligers: voor alle vrijwilligers was er toch nog een feestelijke bijeenkomst mogelijk, net voor de zomervakantie. Onder het genot van een hapje en een drankje konden de vrijwilligers napraten over het bijzondere half jaar dat zij achter de rug hadden. Tijdens de borrel namen we afscheid van Marlon die zich jarenlang met veel passie heeft ingezet als cursistenbegeleider (links op de foto).

Financiën

Financieel verslag

Taal aan Zee heeft het jaar 2021 afgesloten met een negatief resultaat ad € 16.392. Dit negatieve saldo is opgebouwd uit een negatief resultaat ad € 8.037 op de exploitatiesubsidie van de gemeente Den Haag en een negatief saldo ad € 8.355 in verband met de afschrijvingskosten die uit de bestemmingsreserve gefinancierd worden.

Het negatieve saldo is ten laste gebracht van het stichtingsvermogen (onderverdeeld in algemene reserve en bestemmingsreserves). Het stichtingsvermogen daalt hierdoor van €102.977 naar €86.585. Een belangrijk deel van het stichtingsvermogen heeft het karakter van een bestemmingsreserve. Dit is uiteengezet in de jaarrekening 2021 van Taal aan Zee.

Het balanstotaal is licht gedaald ten opzichte van 2020, met name als gevolg van afschrijving op de materiële vaste activa ten laste van de bestemmingsreserve.

De lasten en baten van Taal aan Zee in 2021 waren:

In €	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Lasten			
Personeel	627.304	670.900	662.147
Huisvesting	101.091	115.700	91.121
Verhuiskosten	30.892	15.000	13.746
Organisatie	40.929	34.300	40.763
Projecten	65.221	-	55.472
Jubileum	-	-	17.417
Cursisten	14.305	26.500	11.629
Vrijwilligers	11.922	25.000	15.170
Interest	807	-	-
Totale lasten	892.471	887.400	890.048
Baten			
Subsidies	801.400	750.500	764.723
Fondsen	18.650	117.400	75.678
Overige inkomsten	56.029	19.500	53.823
Totale baten	876.079	887.400	894.224
Saldo baten en lasten	-/-16.392	-	4.176

Balans

De balans van Taal aan Zee zag er ultimo 2021 als volgt uit:

In €	2021	2020
Activa		
Inventaris en automatisering	27.857	33.805
Te vorderen subsidies	1.285	-
Te vorderen posten	103.535	96.544
Geldmiddelen	54.338	60.378
Totale activa	187.015	190.727
Passiva		
Stichtingsvermogen	86.585	102.977
Onverdeeld resultaat	-	-
Nog te besteden subsidies	4.100	-
Te betalen posten	96.330	87.750
Totale passiva	187.015	190.727

Bovenstaande cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2021 van Taal aan Zee. Deze jaarrekening is door een onafhankelijke accountant gecontroleerd en van een goedkeurende controleverklaring voorzien.

Subsidies, fondsen en overige inkomsten

Taal aan Zee werd in 2021 voor een belangrijk deel gesubsidieerd door de gemeente Den Haag. Daarnaast waren er inkomsten door samenwerking met en advisering van derden, projectgelden van fondsen, inschrijfgelden van cursisten en deelnemers, giften en donaties. We vermelden graag de volgende giften en donaties:

- Van Fonds 1818 ontvingen wij € 5000,- voor het verder ontwikkelen van intranet voor de vrijwilligers.
- Stichting Adullam schonk € 2500,- voor onze activiteiten.
- Van Valegis Advocaten ontvingen wij tweedehands laptops die cursisten of vrijwilligers kunnen (her)gebruiken tijdens hun lessen (zie foto).
- Donaties via Giving Tuesday en overige donaties via Whydonate.
- Het Oecumenisch Beraad schonk € 700,- voor het boeken- en inschrijfgeldfonds, een potje speciaal voor cursisten die onder het bestaansminimum zitten en de kosten van het inschrijfgeld of hun boek(en) niet kunnen betalen.

Alle gulle gevers van harte bedankt!

"Ik denk dat ik niet veel verschil met mijn collega's als ik zeg dat het gemis van fysiek onderwijs de grootste handicap van het afgelopen jaar is geweest. En hoe fijn dat wij in september weer bij Taal aan Zee op onze nieuwe locatie aan de slag mochten. Privé gaf het mij ook ruimte om stil te staan bij waar ik mee bezig was. Ik had al een lang gekoesterde wens om mij meer te verdiepen in het NT2 onderwijs. Ik heb dan ook besloten in een jaar dat heel veel niet kon om mij aan te melden voor een docentenopleiding NT2 en ben ondertussen halverwege. En het is echt super leuk en leerzaam!"

Claartje, docent NT2 niveauverhoging

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van:
Stichting Taal aan Zee
Calandstraat 1
2521 AD Den Haag
070-3456005
www.taalaanzee.nl
info@taalaanzee.nl

Eindredactie: Eline van Oord en Ingrid Suasso.
© 2022 Taal aan Zee

Foto's: blz 44: Henriëtte Guest Fotografie
Overige foto's: Taal aan Zee

